

УДК 811.521/.581(075.8)

ББК 81.2 Япо+81.2 Кор+81.2 Кит – 923

«Сходознавчі читання пам'яті Дениса Антіпова та Святослава Горбенка». Збірник тез наукових робіт учасників міжнародної науково-практичної конференції (м.Київ, 10-11 травня 2023 року): – К. : Видавництво «Науковий Світ», 2023. – 284 с.

У збірнику містяться матеріали, подані на міжнародну науково-практичну конференцію «Сходознавчі читання пам'яті Дениса Антіпова та Святослава Горбенка». Для студентів, аспірантів, викладачів навчальних закладів, науковців та представників громадських організацій.

Усі матеріали подаються в авторській редакції.

УДК 811. 52.581(075.80)

ББК 81.2.Япо-61.2.Кор-81-2. Кит – 923

© Автори статей, 2023

ЗМІСТ

СЕКЦІЯ 1. ЛІНГВОДИДАКТИКА ІНОЗЕМНИХ МОВ

Асадчих Оксана	
<i>Едьютейнмент у навчанні японської мови студентів ЗВО.....</i>	<i>7</i>
Бідна Вікторія	
<i>Методика навчання учнів середньої школи японських фразеологічних одиниць.....</i>	<i>11</i>
Буровська Олександра	
<i>Навчання лексики індонезійської мови в умовах онлайн освіти.....</i>	<i>15</i>
Етава Хіроюкі	
<i>Випробування методики викладання створення текстів японською мовою за допомогою чат-бота штучного інтелекту.....</i>	<i>19</i>
Кінджибала Оксана	
<i>Геймізація у формуванні корейськомовної лінгвосоціокультурної компетентності в говорінні на початковому етапі.....</i>	<i>23</i>
Комісаров Костянтин	
<i>Особливості репрезентації у навчальному процесі категорії граматичного стану сучасної японської мови як інструменту досягнення ідіоматичності мовлення.....</i>	<i>28</i>
Конопонець Владислава	
<i>Сучасні методи оволодіння лінгвосоціокультурними компетенціями у навчальному процесі.....</i>	<i>32</i>
Маеджіма Томоко, Філонова Вікторія	
<i>実践的な日本語会話の教授法について—ノンネイティブ日本語上司への提案—.....</i>	<i>35</i>
Перелома Тетяна	
<i>Онлайн освіта як засіб інформаційного забезпечення студентів-сходознавців.....</i>	<i>40</i>
Пономарьова Анастасія	
<i>Використання нестандартних методів навчання у процесі формування лексичних знань у корейській мові учнів початкових рівнів.....</i>	<i>43</i>
Сорока Анастасія	
<i>Порівняльний аналіз дистанційної освіти у вищій школі в умовах карантину та воєнного стану.....</i>	<i>48</i>

СЕКЦІЯ 2. СХІДНОМОВНІ ЛІНГВІСТИЧНІ СТУДІЇ

Акімова Анастасія	
<i>Дослідження концепту «праця» в мовній картині корейського народу.....</i>	<i>54</i>
Андріюк Тетяна	

Способи перекладу японської ІТ термінології українською мовою.....	60
Батейко Анна	
Лексичні та граматичні трансформації у перекладі японських політичних промов.....	65
Бердник Анастасія	
Порівняльна характеристика грамем за емоційним навантаженням в корейській мові	70
Бицуля Альона	
Причинні конструкції корейської мови.....	75
Водяницька Тетяна	
Деколонізація українських власних назв у корейських медіа з березня 2022 року.....	79
Вознюк Валерія	
Грамматичні новотвори в япономовному медійному дискурсі та особливості їх перекладу.....	83
Волчанськ Дар'я	
Лінгвістичні засоби досягнення нейтральності у висвітленні російської агресії проти України у корейському медійному дискурсі.....	86
Гайдаєнко Марія	
Лексико-стилістичні особливості та переклад дискурсу моди: на матеріалі онлайн видань.....	90
Гребенюк Олена	
Семантичний аналіз лозунгів періоду пандемії в Китаї: лінгвістичні засоби впливу.....	96
Далте Ольга	
Філософське сприйняття каузальності в китайській мовній картині світу.....	102
Джан Йонджін	
Актуальні проблеми і труднощі українських студентів при вивченні вимови патчіму корейської мови.....	107
Заболотна Поліна	
Експліцитні та імпліцитні способи вираження осуду та невдоволення у мовленневих актах на матеріалі повісті Саяка Мурата «Людина з міні-маркету».....	112
Зюзя Тетяна	
Структурно-семантична класифікація фразеологізмів корейської мови, перекладознавчий аспект.....	117
Кириченко Дар'я	
Specificity of translation of diplomatic papers from Chinese into Ukrainian.....	123
Ковтун Марія	
Семантична варіативність простого дієслова АН у в'єтнамській мові....	129
Козмін Михайло	
Особливості перекладу назв серіалів з корейської мови: лексичний аспект.....	131

Козоріз Олександр	
<i>Розпізнавання іменованих сутностей у китайській мові</i>	136
Коломоєць Юлія	
<i>Проблематика відсутності уніфікованої системи української практичної транскрипції корейських лексичних одиниць</i>	143
Комарницька Тамара	
<i>Проблеми перекладу какології, малапропізмів і спунеризмів у японській мові</i>	147
Лазебник Анастасія	
<i>Грамматична функція «thì» у в'єтнамському реченні</i>	152
Онищенко Дарія	
<i>Особливості та проблематика перекладу калькувань у корейській мові</i>	157
Підвойний Володимир	
<i>Далекосхідна тематика бібліотеки-колекції академіка А. Кримського</i>	160
Трохова Єлизавета	
<i>Прагматичний аспект перекладу сіно-корейської лексики в піджанрі мурім корейських коміксів</i>	165
Федченко Анастасія	
<i>Абсолютні та часткові синоніми в корейській публіцистиці</i>	170
Філонова Вікторія, Маеджіма Томоко	
<i>Особливості перекладу рекламних текстів</i>	177
Ходецька Юлія	
<i>Російська агресія проти України в медійному дискурсі Індонезії</i>	181
Чу Кьонк	
<i>우크라이나 한국어 전공자들을 위한 한국어 문법 항목의 학습자 오류 분석을 위한 제안: 한국어 조사 사용양상을 중심으로</i>	186
Яцків-Нащецька Галина	
<i>Концептуалізація поняття «помста» у фільмі «Олдбой» Пак Чхан Ука</i> ...	192

СЕКЦІЯ 3. ЛІТЕРАТУРИ КРАЇН СХОДУ

Ніколенко Анна	
<i>Символіка природи в давньо корейській поезії</i>	197
Воробей Ольга	
<i>Китаємовний переклад поезії Лесі Українки: історичні та культурні виміри</i>	202
Харитоновна Анастасія	
<i>Перекладацький еквівалент, деформації і трансформації на основі поезії Со Джонджу «Прокажений»</i>	207

Трелевська Юлія	
<i>Вплив західної культурної традиції на літературне осмислення корейської реальності: на прикладі літератури перехідного періоду початку ХХ-го століття</i>	211
Бурда Анастасія, Ліневич Анна	
<i>Фантастичний елемент у творах Михайла Коцюбинського «Тіні забутих предків» та Тана Сянцзу «Піонова альтанка»</i>	215
Чистяк Дмитро	
<i>Kalidasa's intertext in Maeterlinck's playwright</i>	219
Яценко Валерія	
<i>Особливості розважального аспекту поезії хянта у стародавній Кореї</i>	223
Лендрик Ірина	
<i>Лексико-стилістичні особливості поезії Сі Мужун</i>	228
Бондар Анна	
<i>Вплив західних митців на творчість Кунікіди Доппо</i>	232
Андріанов Дмитро	
<i>Аспекти корейської поезії ХХ-го століття у західних вчених та особливості її перекладу і викладання</i>	237
Качан Анастасія	
<i>Вплив видавництва Балаі Пустака на розвиток індонезійської літератури</i>	242
Кузьменко Юлія	
<i>Художнє осмислення атомної трагедії в п'єсі Хісаші Іноуе «Життя з батьком»</i>	246
Кундій Альона	
<i>Відображення символіки квітів у жіночій поезії давнього Китаю через призму даоської світосприйняття</i>	247
Налімова Анастасія	
<i>Образ етнокультурного «іношого» у корейській малій мультикультурній прозі ХХІ ст</i>	252
Мартюшева Поліна	
<i>Особливості поетичних жанрів чонсі та сонсе у період Трьох держав у Кореї</i>	256
Грушкевич Ірина	
<i>Особливості корейської поезії ХХ ст.: лінгвокультурологічний аспект</i>	260
Абдулова Варвара	
<i>Специфіка жанру авторської казки у китайській сучасній літературі</i>	269
Клименченко Марія Павлівна	
<i>Особливості китайського неореалізму: твори Лю Чженьюня</i>	274
Ісаєва Наталя Станіславівна	
<i>Вивчення східних літератур як фактор міжкультурної комунікації</i>	279

1. Yang, Jonghoe. «The Korean Wave (Hallyu) in East Asia: A Comparison of Chinese, Japanese, and Taiwanese Audiences Who Watch Korean TV Dramas.» / *Development and Society* 41 (1). 2012, 103–147.
2. Корост А. Гейміфікація в сучасній освіті. URL: <https://prezi.com/yce3b77dd3po/presentation> (дата звернення: 19.04.2023 року)
3. Концептуальні засади реформування середньої освіти «Нова українська школа». URL : <http://osvita.ua/doc/files/news/520/52062/new-school.pdf> (дата звернення: 01.05.2023 року)
4. Її величність гра: теорія і методика організації дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти : збірник статей / за загальною ред. Г. С. Тарасенко ; Вінницький держ. педагогічний ун-т ім. Михайла Коцюбинського. Вінниця : ВДПУ ім. М. Коцюбинського, 2009. 322 с.

Костянтин КОМІСАРОВ

доцент кафедри
японської мови і перекладу
Факультету східних мов
Київський університет імені Бориса Грінченка
секція – «Лінгводидактика іноземних мов»

ОСОБЛИВОСТІ РЕПРЕЗЕНТАЦІЇ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ КАТЕГОРІЇ ГРАМАТИЧНОГО СТАНУ СУЧАСНОЇ ЯПОНСЬКОЇ МОВИ ЯК ІНСТРУМЕНТУ ДОСЯГНЕННЯ ІДІОМАТИЧНОСТІ МОВЛЕННЯ

На сучасному етапі розвитку лінгводидактики навряд чи можна ставити під сумнів те, що одним із надважливих завдань підготовки майбутніх викладачів іноземної мови є максимальне наближення мовлення здобувачів освіти до того рівня, на якому воно було б не просто успішним, тобто таким, що повністю виконує функцію передачі бажаної інформації (伝達能力), а сприймалося б комфортно у середовищі носіїв мови. Найперше, у чому виникає нагальна потреба, – це подолання інтерференції рідної мови (母語の干渉) на шляху до опанування **ідіоматичного мовлення**, побудованого у відповідності до патернів традиційного узусу мови, яка вивчається. І тут варто бути пильними, адже, як слушно застерігає Г. Подосиннікова, завузьке розуміння феномену ідіоматичності мовлення, а також недосконалість сформованості навичок володіння іншомовними ідіоматичними конструкціями і вмій ідіоматичного мовлення призводить до зниження ефективності мовленнєвої діяльності майбутніх педагогів. Окрім того дослідниця зазначає, що у лінгвістичній та методичній літературі наразі не існує єдності думок щодо змісту поняття ідіоматичності, однак можна дійти

висновку, що ідіоматичність виявляє себе в національних вербальних тенденціях, у перевазі одних одиниць над іншими під час безпосереднього використання мовних засобів у процесі мовлення, а також в особливостях семантичного розподілу значень за словами (Подосиннікова 2018, с. 172-173).

У лінгводидактичному дискурсі Японії із ідіоматичністю мовлення найчастіше пов'язані такі робочі терміни, як «自然な日本語» (букв.: *природна японська мова*) та «日本語らしい表現» (букв.: *висловлення, притаманні японській мові*), і головну увагу пропонується звернути на явища, що репрезентуються у мові такими формами: а) ~てあげる/~てもらふ/~てくれる; б) ~られる/~れる; в) ~させる/~せる; г) ~させられる/~せられる/~される (日本語総まとめ 2010, с. 78). Парадигма (а) пов'язана з категорією директиву (направленості дії), і їй належить присвятити окрему методологічну чи науково-практичну розвідку чи навіть кілька. Форми, представлені у парадигмах (б) – (г), слугують для вираження категорії граматичного стану в сучасній японській мові, і саме про їхню роль, позиціонування та подання у процесі навчання японської мови студентів мовних спеціальностей ми й поговоримо.

Насамперед варто побіжно нагадати студентам, що **стан дієслова** є граматичною категорією, яка виражає відношення процесу до суб'єкта й об'єкта, проте у деяких мовах категорія стану відсутня, і кількість опозицій стану дієслова також варіюється залежно від типу мови та підходу до його кваліфікації: найбільш стандартною вважається опозиція активного й пасивного станів дієслова, яка розмежовується залежно від позиції в реченні суб'єкта та прямого об'єкта дії (Селіванова 2008, с. 577). Якщо ж говорити про категорію стану дієслова у сучасній японській мові, то деякі із загальних тверджень є справедливими і для цієї національної мови, інші – справджуються частково.

Перед власне аналізом кожної із субкатегорій граматичної категорії стану в японській мові варто бодай побіжно наголосити на ще одній дієслівній категорії – **перехідності/неперехідності** (動詞の自他), оскільки проблеми інтерпретації речень із пасивом (受身), каузативом (使役) та пасивним каузативом (使役受身) беруть свій початок саме звідси. Класичне й найпростіше розуміння цієї категорії полягає в тому, що дія, виражена перехідним дієсловом, переходить на об'єкт; неперехідне ж дієслово такої властивості не має. Об'єкт, на який переходить дія, зазвичай, маркується в японській мові відмінковим показником を. Констатувати перехід дії на об'єкт пропонується, зокрема, за наявністю згаданого відмінкового показника або за можливістю утворити форму прямого пасиву (金田一 他 1995, с. 196). Докладніше про це – далі.

Результатам дослідження граматичної категорії стану дієслова у контексті вивчення японської мовної картини світу та з огляду на особливості

репрезентації суб'єктно-об'єктних відношень в японській мові ми вже присвячували публікацію (Комісаров 2016, с. 103-109). Нині ж сфокусуємось на важливих моментах лінгводидактичного характеру.

Рекомендуємо запропонувати студентам таке схематичне представлення підсистеми стану в японській мові: 1) активний (дійсний, прямий) стан (能動態); 2) пасивний стан (受動態); 3) спонукальний стан (каузатив; 使役態); 4) спонукально-пасивний стан (пасивний каузатив; 使役受動態); 5) потенційний стан (可能態); 6) спонтанний стан (自発態). Після цього зауважуємо, що наразі зупинимось на перших чотирьох субкатегоріях.

Активний стан не потребує особливої уваги викладача і студентів, порівняно з іншими субкатегоріями. Він виражається дієслівною словоформою без спеціальних афіксів неактивних станів, тобто центральною, початковою формою й іншими станово-немаркованими дієслівними формами: а) 部長が社員を叱った。 *Начальник відділу висварив співробітника*; б) 誰かが電車の中で花子の足を踏んだ。 *Хтось у поїзді наступив Ханако на ногу*. Проте, тут надзвичайно важливо зробити акцент на тому, що речення (а) є цілком природним для мовленнєвої практики японців (ідіоматичним), тоді як речення (б), будучи граматично правильним, не представляє традиційну синтаксичну модель для опису таких ситуацій – у таких випадках, зазвичай, послуговуються реченнями пасивної будови, про які йтиметься далі.

Презентуючи на заняттях з японської мови **пасивний стан**, необхідно наголосити на таких його особливостях:

1) у японській мові існує прямий пасив (直接受身: 社員は部長に叱られた。 *Співробітник був висварений начальником відділу*) та опосередкований (間接受身: 花子は電車の中で誰かに足を踏まれた。 *Хтось у поїзді наступив Ханако на ногу*);

2) у японській лінгвокультурі наявна тенденція дотримуватися єдності центру уваги (視点統一), і речення пасивної будови використовуються для мовної репрезентації ситуацій, в яких увага сфокусована не на діячеві, а на об'єкті дії, причому така репрезентація не є факультативною (цим, вірогідно, можна пояснити також існування окрім прямого пасиву ще й опосередкованого);

3) для деяких пасивних конструкцій дуже важко, а іноді навіть неможливо знайти непасивні відповідники: それは無理だと考えられている。 *Вважається, що це неможливо*; 雨に降られて、風邪を引いてしまった。 *Потрапив під дощ і застудився*;

4) у формі пасиву майже не зустрічаються дієслова, що виражають стан і не містять у своїй семантиці волітивного компоненту; до того ж, підметом речення пасивної будови порівняно рідко виступає неістота.

Субкатегорія **спонукального стану**, або каузативу, існує в мові для вираження значення примусу або дозволу виконати дію: 部長が社員をウク

ライナへ出張させた。 *Начальник відділу відрядив /змушив їхати у відрядження/ співробітника до України.* Тут потрібно знову нагадати студентам про категорію перехідності/неперехідності, адже якщо присудок речення виражений перехідним дієсловом, то діяч маркується відмінковим показником に; якщо ж у позиції присудка стоїть неперехідне дієслово, то діяч може позначатися як показником に, так і показником を: 息子をイギリスへ留学させます。 *Відправляю сина на навчання до Великої Британії (みんなの日本語 2001, с. 186);* 息子に好きなだけ泳がせました。 *Дозволив синові плавати досхочу;* 娘にピアノを習わせます。 *Моя дочка навчатиметься гри на фортепіано (みんなの日本語 2001, с. 186).* Також можна наголосити на тому, що про значущість субкатегорії спонукального стану у мовній картині світу японців свідчить, зокрема, те, що речення із каузативом можна виявити серед синтаксичних моделей, якими послуговується сучасний японський мовленнєвий етикет: すみません。しばらくここに車を止めさせていただきませんか。荷物を降ろします。 *Вибачте, можна тут припаркуватися ненадовго? Я тільки вивантажу багаж (みんなの日本語 2001, с. 186).*

Через згадану тенденцію дотримання центру уваги, в японській мові існує й субкатегорія **спонукально-пасивного стану** (пасивного каузативу): 社員は部長にウクライナへ出張させられた。 *Співробітник був відряджений /змушений їхати у відрядження/ начальником відділу до України.* Надзвичайно ілюстративним є той факт, що попри фонетичну ускладненість формальних засобів вираження субкатегорії пасивного каузативу, представники японської лінгвокультури не відмовились від її активного використання, а, натомість, вдалися до редукції складів задля полегшення вимови: 待たせられる → 待たされる; 読ませられる → 読まされる. Це зайвий раз свідчить про неабияку значущість пасивного каузативу (як й інших субкатегорій дієслівної категорії стану) для передачі суб'єктно-об'єктних відношень в японській мові, на що дуже корисно повсякчас звертати увагу здобувачів освіти.

Про ефективне засвоєння студентами навчального матеріалу, присвяченого категорії граматичного стану в японській мові, може свідчити, зокрема, успішне виконання ними таких вправ (PB Works; 受身動詞の変化と用法):

1. 田中さんはどろぼうに財布を (ぬすまれました/ぬすられました/ぬすみました)。
2. 宿題を忘れて先生に (おこりました/おこられました/おこらせました)。
3. 私は部長 (に/が/を/は) 新しい仕事を頼まれた。
4. 先生は生徒に宿題を (させる/させられる/する)。
5. 今日は皆が行きたいところに (行く/行かせる/行かせられる)。

6. 修学旅行のパフォーマンスのために、先生が生徒に歌を（歌う/歌わせる/歌わせられる）。

7. わたしは、今日は先生に朝早く学校に（来た/来させた/来させられた）。

8. 私は海が好きなので、夏休みに海で（泳ぐ/泳がせる/泳がせられる）。
Якщо студенти не тільки роблять правильний вибір у переважній більшості завдань, а й можуть цей вибір обґрунтувати, вони достатньою мірою ознайомилися із категорією граматичного стану в японській мові, призвичаїлися до неї і перебувають на шляху до опанування інших специфічних компонентів мовлення задля досягнення ідіоматичності й оптимального занурення у комунікацію з носіями мови із можливістю адекватно та ефективно висловлювати власні комунікативні наміри.

Використані джерела

1. Комісаров, К. (2016). Граматична категорія стану дієслова у контексті вивчення японської мовної картини світу. *Мова і культура*, (Вип. 19, Т. II(182)), 103–109.
2. Подосиннікова, Г. (2018). Методична типологія труднощів навчання ідіоматичного розмовного мовлення майбутніх учителів англійської мови. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, (4(78)), 172–185. <https://doi.org/10.24139/2312-5993/2018.04/172-185>.
3. Селіванова О. (2008). *Сучасна лінгвістика: термінологічна енциклопедія*. Довкілля.
4. *PB Works*. <http://jmp8thcurriculum.pbworks.com/w/file/104241697/使役形・使役受身形・普通形 練習問題.pdf>.
5. 受身動詞の変化と用法/使役動詞の変化と用法/使役受身の変化と用法. 井上老師的日語講座和日本文化Q & A – 我愛日本!!學習日語了解日本文化. <http://ilovejp-blog.com/wp-content/uploads/2019/10/2a4f31977c2e534efc736a4201f29d38.pdf>.
6. 金田一春彦. (1995). *日本語百科大事典* / 金田一春彦, 林大, 柴田武. 大修館書店.
7. *みんなの日本語初級 II*. (2001). スリーエーネットワーク.

Владислава КОНОТОПЕЦЬ

асистент кафедри
мов і літератур Далекого Сходу та
Південно-Східної Азії,
Навчально-науковий інститут філології
Київський національний університет
імені Тараса Шевченка
секція – «Лінгводидактика іноземних мов»